

Column

Twee dingen

Door **Menno Hurenkamp**

Redacteur S&D

Nederland is een rechts land. Elk *new kid on the block* rechts van de VVD komt in aanmerking voor regeringsdeelname. De LPF deed mee aan Balkenende I, de PVV gedoogde Rutte I. Ook Forum voor Democratie zal op veel plaatsen meedoen aan het bestuur. De clubs die zich in de loop van de tijd links van de PvdA manifesteerden (SP, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Denk) kunnen daar alleen van dromen.

Waar het eindigt is koffiedikkijken — de LPF-implosie, de PVV-verschrompeling, iets anders. Maar wie weet is de Forum voor Democratie-strategie van aanvallen op vrijheid van pers, academie en kunst in algemeen beschaafd Nederlands een gouden greep om de 20% ontevreden kiezers vast te houden. Dan ziet het er nog somber uit voor artiesten, onderzoekers en andere liefhebbers van het vrije woord.

Daags na de verkiezingen interviewde ik een groep Hollandse bouwvakkers, metselaars en timmerlui van tussen de 32 en 62. Ze hadden Forum gestemd, of VVD, of CDA. Ze legden dat vooral uit aan de hand van het thema dat de elite op zijn donder moet krijgen. Daarop opperde ik dat hun zorgen over pensioen en oneerlijke concurrentie op de arbeidsmarkt ook verwoord worden door SP en PvdA. De mannen vonden de suggestie niet het bespreken waard. Ze geloofden niet meer in die partijen. Ooit hadden ze een ruime verzorgingsstaat gehad: de PvdA had die aan de immigranten gegeven.

Die twee dingen — de ongenadige aanval op de verworvenheden van de liberale rechtsstaat en de totale breuk tussen links en forse delen van de achterban — maken de reactie van de PvdA op de verkiezingsuitslag voor de Provinciale Staten schamel. In het verlengde van die uitslag spraken Lodewijk Asscher, Mei

Li Vos en Nelleke Vedelaar verheugd over de weg omhoog die was ingeslagen. Het resultaat was immers beter dan dat van de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Sterker, in de Eerste Kamer kon de PvdA wel eens een rol van belang gaan spelen.

Tja. In 2017 leed de PvdA de grootste parlementaire nederlaag ooit, ter wereld. Het aantal stemmers nodig voor de negen zetels van toen bestond uit: alle mensen die voor hun betaald werk afhankelijk waren van de PvdA plus gezinsleden. Dat er nu ook weer wat burens en kennissen meestemmen is leuk. Maar gelegenhedencoalities zien als de weg omhoog, dat is de zeephelling op met een step: hard werken aan een deeltje rond pensioen en ondertussen hopen dat alle (!) concurrenten (Klaver, Jetten, Marijnissen, Thieme, Kuzu) vlak voor de volgende verkiezingen iets stoms doen.

Wie weet stijgt de PvdA dan van 9 naar 15 zetels, met als beloning deelname aan het kabinet Hoekstra I (CDA-VVD-D66-PvdA). Waarbij Asscher manmoedig vanuit de Tweede Kamer zijn bewindspersoon op Binnenlandse Zaken (Dijksma) en de twee staatssecretarissen op Sociale (Nijboer) en Europese Zaken (Ploumen) aanvuurt. Met deze verantwoordelijkheid maakt de PvdA natuurlijk vuile handen (zoals het invoeren van een achteraf betreurde enkelband voor journalisten) dus de terugval daarna is ingeprogrammeerd.

In het rechtse Nederland kan links twee kanten op. De handen ineenslaan of op een ijsschots naar de zomer kibbelen wie mag sturen. Het eerste mislukte tot nu toe steevast, want er is altijd iemand die profiteert van verdeeldheid. Meestal was dat de PvdA, maar inmiddels Thierry Baudet. Mei Li Vos en de rest van de Eerste Kamerfractie moeten daarom twee dingen maken: *testruns* in linkse samenwerking en haast, want PvdA-kiezers sterven uit.